

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok — — 4 koruny — hal. Na pol roka — 2 „ — „ Na štvrt roka — 1 „ 20 „ <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT, p. p. komorník. Majiteľ a vydavateľ : JAN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo : Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stúpcového nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.</p>
---	--	--

Kresťanská politika a národná otázka.

Dr. Alexander Giesswein, krajinský vyslanec.

Stoletie naše by sme so všetkým právom pomenovať mohli dobou otázok a k jeho označeniu by sa veľmi hodil veľký otáznik.

Čím väčší je pokrok vedomostí a spoločenského vývinu, s tým viacej otáznikmi sa stretáme.

Tak máme sociálne, robotnícke, agrárne, priemyselné, čeladné, ženské a kto zná kolkonasobné ešte otázky.

Politický svet náš zaoberal sa doposiaľ vôbec s otázkami verejného všeobecného práva. K týmto za novších časov pridružila sa otázka sociálna a zdá sa nevystane ani otázka národná.

Tieto dve otázky považovali síce za takrečené «háklivé» a za to mali, že tieto na základe zásady «quieta non movere», nech odpočívajú v pokoji, najlepšie bude zamlčať. Kým však my mlčíme, tým hlasnejšie ohlasujú sa tieto otázky samé. Iní v rukavičkách chytajú sa k rozriešeniu týchto otázok, dľa môjho náhľadu ale nemožno je v rukavičkách vykonať ťažkú prácu.

To je ale ťažká práca, bo keď dakedy, to zaiste v týchto rozorvaných časoch zapotreby je, aby žiadan súzvuk nerušil veľké dielo sociálneho novozrodenia a obrany krajinskej ústavy.

Národná otázka medzi inými príčinami do popredia prišla a stala sa aktuálna aj preto, že na horných stranách, snáď aj následkom zovňajšieho vplyvu, badať národnostné pohyby, jejichžto vnútorné pohnútky a duševné príčiny, neslobodno bez pozornosti nechať. Ja ako človek, pochodiaci z kraja, kde nachodia sa síce národnosti, kde

ale otázka národnostná ešte celkom je neznáma, môžem snáď bez všetkej nestrannosti mlúviť o tejto veci, keď objektivitu moju obraďujem kresťanským náhľadom svetovým.

Nielen my máme národnú otázku, lež zapríčiňuje ona mnoho roboty a starostí aj takým državám a takým mocným štátom, na ktoré keď z ďaleka hľadíme, zdajú sa nám byť celkom homogenné, rovnakej totiž národnosti.

Tam je na príklad Veľká Británia s otázkou írskou, ktorá nenie len sociálna a hospodarska, lež spolu aj národná.

Veľkú rečovú otázku nachodíme aj vo Francúzsku a vo Španielsku, kde Bretonov, patrične Baskov tak dlho zanedbávali, kým títo jedného dňa sami povstali s jejich národnostnými požiadavkami.

Nech to teda slúži k našemu uspokojeniu, že sme nenie samotní, čo nám prichodí do povahy brať národnostné otázky.

Mňa tieto požiadavky práve tak neznepokojujú, ako ma neznepokojujú pohyby sociálne, ač práve často prejavujú sa medzi chorľavými výjavmi. Obe tieto objavy zapríčinila len liberálna politika a vyhojil sa dajú len duchom kresťanským. Kresťanský duch musí previevať zákony, v kresťanskom duchu musia byť tieto prevedené a len kresťanský duch môže mierniť národnostné požiadavky.

Čo sa štátu týče nenieť pochybnosti o tom, že je to nielen právom, lež aj povinnosťou štátu, aby reč štátnu, akožto prostriedok zákonodarstva, verejnej správy a pravosúdia znali a mlúvili v tých najrozsiahlejších vrstvách. Toto je taká vec, ktorá týka sa nielen štátnych, lež týka sa ona

spolu aj osobných záujmov jednotlivých občanov. Toto treba však previesť vždy s istou obozretnosťou, pri čom sa musí ohľad brať na osobnú slobodu a vytvorené má byť každé natískanie a násilenstvo.

Naše národnostné zákony nezastávajú vlastne ani štátne, ani národnostné záujmy. Tou jejich vlastnosťou, že sa v ktorúkoľvek stranu natiahnuť daly, hodily sa len ku kortes politike. Vlády dľa toho udeľovali milosti národnostiam, ako lifrovaly mamelukov a množili hlasy pri voľbách za vládu. Tu zatvorily slovenské gymnázium a vyberanými šikaneriami prenasledovaly takých, čo bez svojej chyby nemohli sa naučiť reč maďarskú, tam zas Románom a Sasom ponechaly jejich stredné školy. Nie div potom, že takéto nezbedné a nespravodlivé jednanie muselo splodiť nespokojnosť a rozhorčenie.

Naše striezvo smýšľajúce národnosti vôbec radi sa učia maďarsky a radi to majú, že si aj dietky jejich ľahko túto reč privlastniť môžu. Ku tomuto vedie ich nielen vlastenecké, lež aj jejich praktické smýšľanie; vedia oni to, že ten Slovák, Román, Nemeč alebo ktokoľvek iný čo vie po maďarsky, viacej stojí v živote, ako ten, čo reči tejto nezná.

Je tu ovšem dačo, čoho sa potom nafakajú a čo aj agitátori veľmi dobre vedia upotrebiť. To je tá prepiata horlivosť, ktorou jednotliví v časopisoch a živým slovom ohlasujú, že národnosti naučením sa maďarského jazyka, odmršťujú vlastnú materinskú reč, takrečeno v jejich vnútorných záležitostiach, akožto v rodinnom kruhu a v kostole. V záujme štátu a jednotlivých je, keď sa maďarská reč samá sebou šíri, prevádzať to však násilensvom, alebo znalosť maďarskej reči ani zďaleka považovať za merítko vlastenectva neslobodno.

Neslobodno dakoho preto hneď za pansláva vyhlásiť, že slovenskú reč kulturuje. Týmto spôsobom plodíme sami panslávov. V prvej polovici minulého stoločia, Alexander Rudnay — ako potomok maďarskej rodiny — vydal tri sväzky slovenských kázní. A tento Rudnay pozdejší stal sa knieža-primasom Uhorska, dnes by ani akú-takú dedinskú faru nedostal, bo by ho vyhlásili hneď za pansláva. Nehovorím ja, že sa nenachodia prepiatci, ktorí s jejich rečou demonštrujú i tam, kde to vlastenecké city, bratskú lásku a občiansku

slušnosť uráža, že sa však takí nachodia, to nasleduje z povýššpomenutých okolností.

Rozširovanie maďarskej reči v dobre uváženom smysle, prevádzať máme bez toho, že by sme tým materinskú reč — kde je ona na svojom mieste — utlačovali. Naše stredné školy by maly byť všetky maďarské nielen v štátnom, lež v záujme aj samých národností. Pred inteligenciou Uhorska reč maďarská a kultúra nemaly by byť tak cudzie a z ďaleka známe, ako reč francúzska alebo anglická. U koho to nenie, ten vo verejnom živote ťažko príde ku cieľu. Z druhej stránky ale aj s rečami našich národností nemalo by sa v našich prostredných školách len tak po macošsky zachodiť. Kto sa chystá ku stavu kňazskému, kto chce byť lekárom, sudcom, pravotárom bez vlastnej škody nesmie zameškať vzdelanie sa vo vlastnej materinskej reči. Bo ku srdcu ľudu ten sa najviacej priblíži, čo v jeho materinskej reči mluví k nemu a tak vie sa s ním aj dohovoriť.

Ba ani maďarským mladikom nenie to nikdy na škodu, keď sa zo svojej vlastnej usilovnosti a vôle dajakú inú reč naučia. Sotva kto má tolké zásluhy okolo rozširovania vlasteneckého presvedčenia, ako Imrich Szabó, niekdajší biskup szombathelyský, ktorý vo svojom vysokom veku, už ako biskup, naučil sa reč venovskú k vóli svojim veriacim, aby im tak slovo božie v jejich materinskej reči ohlasovať mohol. Potom im ale povedal: «Hľa, vám k vóli naučil som sa vašu materinskú reč, usilujte sa včul aj vy mne k vóli naučiť po maďarsky».

A toto je ten duch evanjelia, ktorý obracia sa ku národnostiam opravde s citami braterstva, toto je jediný a výlučný spôsob rozriešenia národnostnej otázky a vyrovnania drzostí, ktoré sa nateraz vynorily na povrch.

Preto len kresťanského ducha, spravodlivou a úprimnou politikou a taktikou dá sa vyliečiť to, čo falošnosťou, svevolnosťou, štátnej všemohúcností korrupciou a bašikovstvom zhubil zkazonosný liberalizmus. Na čase je, aby sme sa dali do tohoto liečenia, aby separatistické a medzinárodné zámary nerozdrobily tisícročnú vlasť našu uhorskú.

Krešťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Pripravovanie sa ku obecným voľbám.

S chladným vetrikom jasenným prišiel pre mnohé obce čas voľby obecného predstavenstva. Ponevác teda od týchto voľieb veľmi mnoho závisí, dotýčno vnútorného života, hospodárskeho vývinu, hmotného a mravného pokroku obce, rád by som niekoľko slovami zvlášte ľudu dedinskému poradil, ako sa ku tomu veľavážnemu podujatiu pripravovať a aké stanovisko zaujať má.

Každý ľudák má v prvom rade vedieť, že najsilnejšou ochranou vlasti našej je naša krajinská ústava, alebo konštitúcia. Aj to má vedieť každý ľudák, že konštitúciu našu chránia zákony. Lenže tie zákony nie sú rovnaké. Jedon-druhý je dobrý, sú ale aj také zákony, čo sa na všetko hodia, len na to nie, aby úbohému daňujúcemu a fažké dane znášajúcemu občanovi dali dajakého práva alebo aby mu práva, ktoré má, zahájily. Tomu sa však nesmieme čudovať, vieme totiž, že kominár, čoho sa len dotkne, všetko zabrizga. Tak je to aj s tými zákonami; všetky, čo uvarili v tej liberálnej kuchyni, smrdia liberalizmom.

Ľudoví ablegáti mnohokrát povedali verejne v snemovni, že *doposiaľ v Uhorsku zákony nerobili pre ľud, lež pre bankárov, pre ľudí privilegovaných, ľudu ale dali práva také, ako z koláča diera*. Toto sa už o žiadnom zákone tak istotne povedať nemože, ako o zákone volebnom. Že naším volebným zákonom ako sa dajú na posmech obrátiť práva ľudu, to len ten vie, čo mal dakedy príležitosť prítomným byť v daktorej väčšej alebo menšej obci pri voľbe rychtára. Tu to už vidieť, jak veľký pán je slúžny, a čo je to za posr ešná ohava o čom hovoria, že je to volebné právo ľudu.

Zákon dal právo slúžnemu, abys si pri voľbe rychtára alebo notára troch kandidoval, z ktorých si ľud prinútený je jedného vyvoliť. Darmo by si chceli vyvoliť občania dakoho druhého, čo i toho najšľachetnejšieho, najpocitvejšieho občana, keď sa on slúžnemu neľúbi, bo sa nedá ku všetkému upotrebiť, alebo snáď nemá zásluhy ako liberálny korteš, k tomu miesto čoby päty lízal, má jazyk správny a na mieste, toho si veru vyvoliť nemôžu, čo by sa hneď na hlavy postavili. A prečo? Z tej jednoduchej príčiny, že ho hlavný slúžny nekandiduje. Ponevác teda nenie kandidovaný, nemôžu občania hlasovať na takého, čo by si ho ináč jednohlasne vyvolili.

Treba mi ale ešte aj viacej povedať. Ľud sebe ani z tých troch kandidovaných nemôže slobodne voliť. Slúžny má právo kandidovať, volebné právo a sloboda občanov majú pri tom toľkej ceny, ako veľká nulla. Zdá sa to byť čudným síce, ale je tomu skutočne tak.

«Môžete si vyvoliť rychtára, ale len toho, koho ja chcem!» Toto mnohokrát slúžny nepovie doslovne, môže to ale vždy urobiť. Vedže ako? Poviem hneď na to príklad o jednom páde, ktorý sa skutočne udal v jednej chýrnej stolici mameluckej pričinením mameluckého slúžneho a notára.

V obci X chystali sa na voľbu rychtára. Občania sa usrozumeli a poriadneho v každom ohľade šľachetného a

nábožného gazdu jednohlasne vyhlásili za kandidáta. Tento kandidát sa ale slúžnemu neľúbil. On už mal svojho človeka, občana, čo vygazdoval, k tomu bol tajným radcom notára a preto hotový ku všetkému proti svojim spoluobčanom. Tohoto zas, ponevác vedeli o ňom, že sa vždy o pánov otiera a za nimi s novinkami behá, nechceli občania. Tým viacej ho ale tisli do popredia notár a hlavný slúžny. Mal teda rychtárom byť ten, koho v dedine nikto nechcel. Ten ale, koho celá obec jednohlasne kandidovala, nebol v kandidácii a následkom toho by nikto naň hlasovať nebol mohol. Z občenov jedni si škrabali hlavu, druhí zase omrzle mrmlali pod fúzami: «veď je to pekné právo a pekná sloboda!»

Slúžny teda toho, čo ho celá obec chcela mať za rychtára, nekandidoval, lež na prvé miesto kandidoval svojho človeka, na druhé miesto známeho úžernika, žida a na tretie zase takého chlapa, ktorého pre jeho skúposť, neznášanlivosť a neľudskosť každý v dedine nenávidel. Nuž, krajane drahý, máš práva a slobody za vozovú plachtu, vol si teda rychtára!

Rozhorčení občania ale v nesmiernom hneve chceli sa lapíť lepšieho rozumu a povedali si: «Keď už pre seba nemôžeme vyvoliť rychtára, vyvolíme ho teda pre slúžneho a hlasujme na starého žida Leibiša, veď si ho sám kandidoval, nech je on ozdobou našej obce ku väčšej oslave slúžneho». Začalo sa hlasovanie a starý Leibiš s každým hlasom vždy viacej a viacej sa blížil ku rychtárskej palici.

Ako slúžny videl, že sa občania chcejú na ňom vypomstíť, vykrútil si jedon raz fúzy a dve slová povedal Leibišovi, a na to zaraz ohlásil ctenému obecnstvu voličov, že ctihodný občan Leibiš Kohn odstupuje od kandidácie, tí teda, čo doposiaľ nehlasovali, môžu hlasovať na ostatných dvoch kandidátov. Teda, bratku drahý, len hlasuj, veď máš právo k tomu! Jestli tí, čo ešte neodhlasovali, dajú svoje hlasy tomu tretiemu kandidátovi, celou obcou nenávidenému skupáňovi, ako má výhľady, že ho vyvolia, hneď aj toho osloví hlavný slúžny, aby odstúpil z kandidácie a jeho človek, ktorého on chce mať, ostane samotný kandidát. Keby ale na tohoto nikto nechcel hlasovať, preto pán slúžny nepride do rozpakov. Veď sa v každej dedine nachodia jedon alebo dvaja židia a dosť aj takých ľudí, čo za sklenku páleného na bárs koho odhlasujú. Dovedú takýchto slobodných občanov židáci na obecný dom a kandidát pána slúžneho jednohlasne je vyvolený za rychtára. Tu hľa, bratku môj, takto vyzera to tvoje volebné právo! Pravda, že si môžeš voliť, ale len toho, koho chce mať pán slúžny. Nuž povedzte že mi, či tomu nenie tak?

Čo nám teda treba robiť? Či máme vykrikovať, hulákať v krčme a hrešiť na ten volebný zákon! Dačo! *Sriadujme sa*. Ako a načo sa máme sriaďovať? Hneď to poviem.

Keď si už rychtára nemôžeme vyvoliť dľa vôle, vyvolíme si *zodpovedných členov zastupiteľstva obce*, pri tomto nám už žiadne prekážky nemôže robiť ani slúžny, ani notár.

Vieme to všetci, že polovica vyvolených členov zastupiteľstva každé tri roky poznove sa volí. Trochu pozdejšie volia sa poznove obecní úradníci. Aj to vieme, že na úrady prisažného (törvénybíró), sirotského otca, pokladníka a radcov pri obnovení úradných novovyvolených výborov zastupiteľstva obce zostavuje kandidáciu. Tu teda aj my máme slovo, jestli sa na nohy postavíme a vyvolíme si takých zastupiteľov obce, ktorí na obecné úrady, teda za predstavených obce takých kandidujú, čo vždy a všade hladieť a pracovať budú len za blaho a rozkvet svojej obce.

Keď si ale ľud volí zastupiteľov obce, nesmie sa na to hladieť, či je kto bohatý, či platí víno alebo pálené, ani sa nesmie ohľad brať na svagrovstvo a kmotrovstvo, lež jedonkaždý do posledného, len takým dajme hlas, o ktorých sme presvedčení, že v záujme obce a k dobrému veľké dane platiaceho ľudu, *vedia, chcejú a majú aj smelosti pracovať a účinkovať*, ktorí v záležitostiach obce vedia sa ohlásit a ktorí majú smelosti ubiedených občanov v každom ohlade a pred kýmkoľvek otvorene a zmužile zastávať, ktorí sa teda neokúňajú ako mameluci a neupoznivia na hlasujúce mašiny nesvedomitých bašov obce. Takýchto dosť najst' v každej dedine, len si ich treba vyhľadať. Predovšetkým ale na to treba prísny pozor dávať, aby ste si takého nevyvolili, ktorého vám daktorý žid odporúča. Samosebou je to už veľmi podozrivá vec, alebo osobnosť, za ktorú žid kortešuje. Vtákov poznávame po perí, a ľudí dľa toho, s kým obcujú.

Zapotreby je teda, aby sa občania pred obecnými voľbami shromaždili v kruhu — ktorý v žiadnej sriadenej obci nesmie chybovať — alebo vo škole ku priateľskej porade a tam si vybrali tých, čo sú súci za zastupiteľov obce, pri tejto príležitosti aj v tom sa načím hneď uzniesť, ktorí majú byť vyvolení za riadnych a ktorí za doplňujúcich členov zastupiteľstva. Známo je, že v každej obci nachodí sa dosť múdrych, vážnych a otvorenej reči a bystrého jazyka občanov, je si teda v čom vyberať. Každý však nemôže byť zastupiteľom. Treba teda na bok odložiť všetku závišť, neslobodno sa natískať alebo predbehovať, lež sa načím pokojne podrobíť úsudku a rozhodnutiu spoluobčanov. Keď sme si takto tých najsúcejších vybrali, ako dobre sriadená armáda oddajme pri voľbe na nich naše hlasy, aby tak polovica z nich už teraz, druhá polovica ale o tri roky vyvolená bola do zastupiteľstva obce. Jestli záležitosti obce také zastupiteľstvo vedie, ktoré nevyvolila židovská pálenka, lež pre jeho súcosť a bezúhonnosť oduševnenie občanov, vtedy taká obec bude sa zdvíhať v hmotnom dobrobyte a prekviatať, kým v protivnom páde občania vystavení sú jednostajným sekaturam, v obci neslyšajú iného ako samé ponosy, občania sú radi, keď obecného domu nevidia, pri tom ale obecné príražky čo rok viacej rastú, ľud chudobnie, židia bohatnú a zubožený hospodár berie napokon palicu a vyvandrojuje do Ameriky, od čoho, jestli budeme pevne spolu držať, zaiste zachráni nás dobrotivý Boh. *Eudák.*

Krešťania, kupujte len u krešťanov!

Krešťanstvo a socialdemokracia.

I.

Keď dnes socialdemokrati deň po deň hlásajú svoje bludné, prevrátené heslá, ktoré za svoj posledný cieľ nemajú iné, ako spustošenie terajšej spoločnosti a zvlášte viery krešťanskej, potrebné je, aby sme my neprestali hlásať pravdy krešťanstva.

Kto je hlboko v srdci svojom o pravde viery krešťanskej presvedčený, toho nebude víchor socialdemokracie jako šašie sem a tam premietat', ale ten na pôde svojho krešťanského presvedčenia pevne jako žulnatá skala stáť bude.

Nadovšetko robotníci krešťanskí ohľadom viery svojej majú byť potrebnou vedou ozbrojení, aby falošné heslá socialdemokratov odceniť a zavrútiť mohli.

Oproti socialdemokracii najpevnejší pancier je krešťanské presvedčenie o pravde svojej viery, svojho tuzemského cieľu a povolania nadprirodzeného.

Socialdemokracia sľubuje svojim privržencom nebo bez Boha, nebo tuzemskej rozkoše, sľubuje im takú budúcnosť, ktorá nikdy nemôže byť uskutočnená, lebo nezodpovedá rozumu a prírode ľudskej, nie cieľu človečenstva, zásadám viery krešťanskej, ktoré keď v živote budú uskutočnené, otázku robotnícku spravodnosťou a láskou v Kristu rozriešia.

Aby krešťanský robotník v boji oproti socialdemokratickej vede presvedčením krešťanským ozbrojený bol, aby v potyku so socialdemokratmi zásady krešťanstva zastávať a zastupovať vedel, k tomuto cieľu tak vznešenému a môžeme povedať svätému, nech poslúžia tieto články, ktoré v duchu a dľa svetochýrneho krešťanského filozofa, dr. Alberta Stöckl-a píšem a robotníkom krešťanského smýšľania zo srdca venujem, lebo aj ja som syn chudobného robotníka, údovia rodiny mojej bez mála všetci, ako to sväté Písmo hovorí, v potu tváry svoj každodenný chlieb vyhľadávajú.

Robotník krešťanský ponajprv musí mať krešťanské presvedčenie, musí o pravde svojho náboženstva, svojej viery hlboko v srdci svojom byť presvedčený, pri riešení otázky robotníckej duchom pravdy krešťanskej vedený.

Krešťanstvo jako náboženstvo, jako viera je viera *božská*.

Keď skúmame *pôvod* viery krešťanskej, uznať musíme, že je ona pôvodu božského, lebo základ svoj má v zjavení božskom, jako to tvrdí sv. Pavel apoštol: «Mnohokrát a mnohonásobne niekedy mluvieval Boh otcem skrze prorokov; na ostatok: po tieto dni mluvil nám skrze Syna». (K Židom 1, 1.) To jest, sám Syn Boží zjavil vieru krešťanskú, sám Syn Boží z neba na svet doniesol pravdy krešťanské a «tajomstvo, ktoré bolo skryté od vekov a národov, včul ale zjavené je svätým jeho». (Ku Kolos. 1, 26)

Keď skúmame *obsah* krešťanstva, tak viera naša je božská, lebo podstata krešťanstva je Kristus, Syn Boží, ktorý skrze obeť, ktorú obetoval a ktorú každodenne obnovuje, potom skrze sviatosť, ktoré z jeho obety tečú,

kresťanstvu, to jest majiteľovi a zastupovateľovi kresťanstva, Cirkvi, dal život a dal jestvovanie.

Syn Boží Cirkvi svojej sveril svoje učenie a svoje poklady: obeť a skrze sviatosti milosť Božiu..

Konečne aj *cieľ* kresťanstva je božský, lebo úloha, povolanie kresťanstva je, aby skrze vieru ľudí, ľud veriaci spojilo s Bohom, a tak k nadprirodzenému životu priviedlo.

Kresťanstvo ale je aj v pravde slova viera *ľudská*, to jest viera od Boha pre ľudí, pre človečenstvo ustanovená. Tak dokonalá je viera kresťanská, že ona celkom zodpovedá prírode ľudskej, ktorú ona sošlachtuje a k nebesiam pozdvihuje. Primeraná je viera naša k silám a požiadavkám našim, natoľko, že medzi prirodzeným a nadprirodzeným poriadkom poznávame harmoniu, súzvuk.

Viera kresťanská v celkosti zodpovedá každému človeku, lebo ona vyniká dvoma vlastnosťami, je božská a ľudská.

Jako v božskej osobe Krista Pána sú dve prirodzenosti, božská a ľudská, tak aj vo viere kresťanskej nachádzame to isté spojenie, lebo dokonalosť naša záleží v tom, keď ako ľudia cieľu nadprirodzenému zodpovedný život vedieme.

Sám Boh, ako všemohúci Stvoriteľ nás, tak stvoril človeka, aby na zemi žijúc, svoj posledný cieľ, svoju spásu, svoj život večný obsiahol.

Keď ale je toto neodskriepiteľná pravda, predsa vidíme a skusujeme, že v terajšom takzvanom modernom svete, mnohí protivia sa kresťanstvu, nadovšetko socialdemokracia medzi robotníkmi roztrusuje to bludné učenie, že ľud robotnícky len socialdemokracia spasíť môže.

Hovoria socialdemokrati a moderní liberálni filosofi (že medzi nimi židia sú na predku, ako priatelia každého prevratu, samosebou sa rozumie), že nemáme na vieru kresťanskú tak hľadieť, ako na vieru *všeobecnú*, ale len ako na vieru takú, ktorá možno že niektorým ľuďom zodpovie, mnohým ale nie.

To jest títo nepriatelia viery kresťanskej jednohlasne a všade taja jej všeobecnosť.

Toto je to bludné učenie, naproti ktorému my tvrdíme, učíme a veríme, že viera kresťanská je božská, spolu aj ľudská (pre ľudí) a všeobecná.

O tejto pravde musí byť každý jeden človek, zvlášte ale každý kresťanský robotník presvedčený, lebo ináč nebude vstave vo viere vytrvať a bludné, prevrátené učenia socialdemokratov zavrátíť.

Boh tak stvoril človeka, že vdýchnuť do neho nesmrteľnú dušu. Preto veľká je cena duše našej. Sám Spasiteľ sveta hovorí: «Jakú dá človek odmenu za dušu svoju?» a «Čo by osožilo človeku, keby aj celý svet získal, na duši svojej ale atrpel by ujmu?»

Socialdemokrati hlásajú a učia len tuzemský život, a ako jedon pohanský mudre, že po smrti viacej žiadna rozkoš, to jest učenie jejich je, že je len *telesný* život, materiálny, ktorý ako každá iná materia sa pomínie!

My ale s mudremi a nadovšetko s Kristom Pánom hlásame, že okrem materiálneho, dočasného života, je aj

iný život, život duševný, lebo človek pozostáva z tela a z duše.

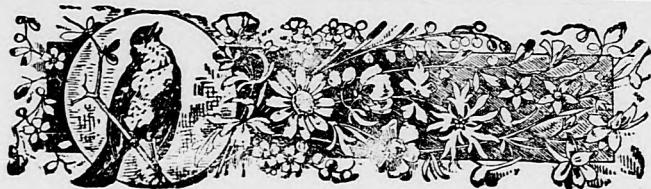
Keď o duševnom živote človeka mluvíme, ohľadom duše našej sú trojaké požiadavky. *Rozum, srdce a vôľa* človeka iné a iné požiadavky majú.

Tieto tri sily duše našej sú základom života duševného, psychického (psyche = duša, po grécky).

Keď sa nám podarí dosvedčiť to, že viera kresťanská tak rozumu ľudskému ako aj srdcu a dobrej vôli ľudskej zodpovie, že život tento psychický (duševný) je koreňom viery kresťanskej, a síce tak, že tri duševné sily naše, rozum, srdce a slobodná vôľa sú už od prírody ľudskej pre vieru kresťanskú stvorené, táto ale od Boha pre náš duševný život zjavená, vtedy dosvedčené bude aj to, že viera kresťanská podstatne v harmonii, súzvuku stojí s prírodou ľudskou, a práve preto aj viera kresťanská je všeobecná.

Potešiteľné je pre nás, že túto pravdu dosvedčiť môžeme. Dosvedčiť môžeme, že viera kresťanská docela a skutočne zodpovie nášmu rozumu, a preto je viera rozumu, zodpovie srdcu a preto je viera srdca a konečne zodpovie našej vôli, a preto je viera slobodnej vôle.

Keď dosvedčíme toto, dôjdeme aj k cieľu nášmu, že viera naša je všeobecná, a práve preto jediná, ktorá má právo na to, aby všade rozšírená bola. *Antiliberal.*

POLITICKÉ CHÝRY.

Politický prehľad.

11. októbra. Titulárny ministerpredseda barón Gejza Fejérváry po diplomatickom, nie veľmi podarenom kúsku aký dňa 10. októbra v parlamente vyviedol, 11. odcestoval do Viedne aj so súdruhom svojim Kristóffym, kde v burgu pretriasal sa poznove ten chýrny a na zkazku krajiny namierený program jeho. — Obchodné smluvy s cudzozemskom mnoho starostí robia štátnikom, ale len rakúskym. Barón Gejza Fejérváry si nad tým hlavy neláme a je tej mienky, že až ho kráľ, nedajbože, znovu za ministerpredsedu vymenuje, on aj s touto vážnou otázkou chytrý bude hotový. — Mnoho píšu o tom liberálne noviny, ako myslí pápež o uhorskej kríze. Že pápež rozmýšľa nad osudom katolíkov v Uhorsku, to je pravdepodobné. Veď je on otcem celého sveta katolíckeho. Do politických záležitostí Uhorska sa však svätý otec miešať neide, tak ako sa aj iní potentáti nezvykli miešať do politických záležitostí cudzích krajín. — Porcie platí sa ľudia celkom odučia. Dľa výkazu stolice Somogy platili ľudia v septembri o 498.225 kor. menej porcie, ako v tomže mesiaci minulého roku. V stolici Szepes behom minulých deväť mesiacov platili o 1,187.950 korún menej, ako v

tomže čase minulého roku. — Stolica Krassó-Szörény, Szatmár, Szaboles. Moson prihlásily sa ku stanovisku passívnej rezistencie.

12. *októbra*. Barón Gejza Fejérváry bol na audiencii u kráľa. Kráľ sa však nerozhodnul, že prijme predlohy baróna Fejérváryho. 13. následkom toho Fejérváry zase sa dostavil ku kráľovi na audienciu. — V meste Szabadka a Makó boly veľké shromaždenia, v ktorých ľud dôrazne protestoval proti vláde Fejérváryho. — Herceg Filip Koburg prostredníctvom ústredného úradu svojho naložil všetkým svojim úradníkom hospodárstva, hámrov a hôr, aby kým dane parlamentom povolené nebudú, také neplatili. — Strojí si Fejérváry zostaviť novú politickú stranu pod menom: stránka pokroku. Ku tejto stránke prihlásia sa pravdepodobne samí liberáli. Bude to pekná politická stránka. Aký pán, taký krám. — Stolice Csongrád, Borsód, Ugocea, mesto Nagyvárad prihlásily sa ku passívnej rezistencii. — Liberálna ľudová strana, toto je ten najnovší nesmysel baróna Gejzu Fejérváryho, ktorým vraj zamýšľa podvrátiť koalíciu pri budúcich voľbách. Je to hlava, keby len namiesto rozumu nebolo v nej tolko otrubov.

13. *októbra*. Barón Gejza Fejérváry bol na audiencii u kráľa. Hovorilo sa o tom, že kráľ programm ministra-predsedu prijal vo všetkých častiach jeho a že vláda Fejérváryho v krátkom čase vymenovaná bude. Kráľ sa však ešte nerozhodnul. — V pojednávaniach vo Viedni dopodrobna ustálili programm Fejérváryho vlády. Hlavný bod tohoto programu má byť všeobecné volebné právo, zatým nasleduje zostátnenie verejnej správy a potom zostátnenie všetkých škôl. Fejérváryho stránka na sneme čo tento chýrny programm pod menom stránky pokroku, alebo pod menom liberálnej ľudovej stránky zastávať bude, má vraj už 95 členov. Hia, ľudia sú hladní, niet teda divu, že sa okolo toho liberálneho hrnce shrňajú, bárs je už zabrziganý. — Koalícia len vtedy bude držať zasadnutie, až vláda Fejérváryho skutočne vymenovaná bude. Ku koalícii dochádzajú ostatne príhlasy každodenne zo všetkých strán krajiny. — Ladislav Maróthy, vyslanec okresu Celdömölk vystúpil z liberálnej stránky. — V stolici Vas v mesiaci septembri platili porcie o 1,210.792 korún menej, ako v tomže mesiaci minulého roku.

14. *októbra*. Barón Gejza Fejérváry v piatok bol na audiencii u kráľa. O tejto audiencii sa všeličo hádalo. Jedni hovorili, že je Fejérváryho vláda už vymenovaná, druhí to zase tajili. Keď sa napokon Fejérváry z audiencie navrátil, pred spolupracovníkom nemeckého časopisu «Zeit» ta sa vyslovil: «Dnešná audiencia nedoniesla ešte žiadneho rozhodnutia a je celkom vytvorené, žeby v najbližších dňoch stalo sa vymenovanie vlády alebo iné rozhodnutie». Videl teda vždy len tú starú komédiu. — V sobotu po obede od 4—7. hodiny večer bola ministerská porada. — Úradné časopisy to zapierajú, že barón Gejza Fejérváry v jeho chýrnom programme má ten plán že panské statky a fideikomisise vymení a podelí. To ale už nezapiera sa zo žiadnej stránky, že barón Gejza Fejérváry ta cieľ: cirkevné statky nie odobraf, len vzial do

árendy na mnoho rokov. To je veľmi múdra liberálna myšlienka, lenže ju barón Gejza Fejérváry noprovedie.

Koľko zasadnutí držala snemovňa.

Dňa 17. februára zvolaná snemovňa v prvej čiastke parlamentárneho ciklusu 1905—1910 držala dohromady 35 zasadnutí.

Vo februári boly zasadnutia 17., 21. a 21.

V marci boly zasadnutia 8. a 9.

V mesiaci apríli boly zasadnutia 4., 5., 6., 7., 8., 12., 13., 14. a 15.

V mesiaci máji boly zasadnutia 4., 5., 6., 7., 9., 10., 11., 12., 22., 24., 25., 26., 27., 29. a 30.

V mesiaci júni boly zasadnutia 1., 2., 4. a 21.

V mesiaci septembri bolo zasadnutie 15. a v októbri 10. Ponevác snemovňa odročená je do 19. decembra, až v tento deň bude zasadnutie.

Zasadnutia snemovne behom tohoto roku odročené boly osemkrát. Aj tomuto odročovaniu zasadnutí sú len liberáli na príčine. Mnohé predlohy sú nevybavené, z čoho má krajina len škodu.

Všeobecné volebné právo.

Vyslanec Vilhelm Vázsonyi v jeho novinách, ktoré vychodia pod názvom «A Polgár» o všeobecnom volebnom práve sdeluje nasledovné:

Dľa všeobecného volebného práva Krystóffyho (voličom je každý mužský, čo vie čítať a písať) počet voličov bol by 2,621.801. Prítomne volí 1,048.976 voličov. Na prvý pohľad zdá sa teda, že týmto zákonom počet voličov zrastie o 1,572.828 voličov. To sa ale len zdá, bo v skutočnosti počet voličov bude značne menší. Avšak mužských vyše 24 rokov je: 3,895.541. Keď z tohoto odťahujeme počet tých, čo vedia čítať a písať, volebného práva aj napozatým nebudú účastní: 1,273.735.

Pozdravenie grófa Aladára Zichyho.

Spojené opozicionálne stránky stolice temešskej zo sriaďujúceho shromaždenia svojho zaslaly vrelé pozdravenie predsedovi ľudovej stránky, grófovi Aladárovi Zichymu, akožto členovi výkonného výboru spojenej opozície, za neohrozené, šľachetné a múdre účinkovanie jeho cieľom obrany konstitúcie uhorskej.

Vláda Fejérváryho vymenovaná.

Barón Gejza Fejérváry, Ladislav Vörös, minister obchodu a Alexander Popovics, štátny tajomník peňažných záležitostí v pondelok ráno odcestovali do Viedne. Po obede o druhej prijal kráľ všetkých troch na audiencii, ktorá trvala poldruhej hodiny. Výsledok tejto audiencie je, že Fejérváry a jeho vláda budú vymenovaní. Vymenovanie nenie ešte v Budapešti, lež uverejnené bude v úradnom liste onedlho. V tomto vymenovaní udá kráľ aj príčiny, z ktorých vymenoval Fejérváryho a jeho vládu. Fejérváry zakončil tam s týmto prvú čiastku jeho trúchlohry, ako dočasný minister; od dňa jeho vymenovania počína sa teda druhý diel tejto smutnohry. Bude si zaiste

na tom dať záležať, aby si v parlamente utvoril politickú stránku, na ktorú by sa pri prevedení jeho chýrneho programu mohol opierať. Táto stránka nemôže byť iná, ako liberálna. Ponevác je ale táto politická stránka veľmi obšúchaná, dá jej meno stránky pokroku, alebo ju bude volať liberálna ľudová strana. To však všetko nepomôže Fejérvárymu. Keď Tisza z vlády zostúpil, mal stotriašesťdesiat prívzrencov, z týchto mu prítomne ostáva stodesať. Tito tiež nebudú všetci nasledovať Fejérváryho a Kristóffyho. V najlepšom páde ostane im osemdesiat členov vo vládnej stránke. S týmto voskrz zhubeným materiálom čo vyvedú? Musia teda nové voľby vypísať. Čo ale získajú s týmto. Veď tu koalícia pevne stojí. Stránky koalície sú zakorené vo svojich okresoch. Liberáli a s nimi ani Fejérváry, ani Kristóffy nemajú žiadnych výhľadov na víťazstvo. Aby si teda dakolko ablegátov do snemovne dovedli budú rozhadzovať peniaze. Kúpia si liberálnych ablegátov, kde ich najdu. Liberálny tovar bol vždy na predaj a bude aj pod Fejérvárym. Konečne keď patričné kruhy nahliadnu, že sa s takýmito nešlachetnými experimentami nič nedá vykonať, zpadne záclona Fejérváryho smutnohry, starý generál a jeho kompanisti pôjdu do penzie a naša krajina bude o mnohé a mnohé milliony chudobnejšia.

Čudný magnát.

Zidovské noviny «Pester Lloyd» opätne snažia sa dokázať článkom istého člena domu veľmožov, že a) nie je zapotreby, aby sa vymenovaná vláda opierala na väčšinu parlamentu, lež že aj bez väčšiny parlamentárnej, môže sa aj neodvisle od parlamentu, parlamentárne a vesele panovať; b) že Fejérváry a jeho vláda nič neprevinili, čo by ich nútilo, aby vyhýbali proti nim zavdanej obžalobe. — Možno že to do tých židovských novín daký magnát napísal, zaiste ale tiež len židovský.

Valné shromaždenie kresťanských socialistov.

Zriedkavo podarené valné shromaždenie kresťanských socialistov vydržovalo sa dňa 15. októbra v Budapešti. Zasadnutie kongressu zahájil ako predseda dr. Alexander Giesswein, opát-kanonik a krajinský vyslanec so zápalistou rečou. O odborných výboroch rečnil hlboko premyslenou úvahou dr. Alexander Ernszt, pápežský komorník a redaktor «Kreštana». O bojoch kresťansko-spoločenských držal prednášku dr. Ottokar Prohászka. Ďalej rečnili: Štefan Haller; Karol Hencz, krajinský vyslanec; Karol Huszár; Ján Aba z Košíc. Predseda konečne zatvoril kongress a veľmi početné obecenstvo rozislo sa s odspievaním národnej hymny. Vznesené myšlienky kresťanského socializmu zapotreby je šíriť medzi ľudom, bo biede ľudu len kresťanstvo odpomôcť môže.

Všeobecné volebné právo a ľudová strana.

Pod týmto heslom uverejnený bol dopis v 40. čísle «Katolíckych Novín» od istého «Roľníka». Týmto dopisom podkladá sa ľudovej strane zlomyseľne tá mienka, ako by ľudová strana bola proti všeobecnému a tajnému

volebnému právu. Čo je v návrhu všeobecného volebného práva dobrého a spravodlivého, to ľudová strana vždy bude zastávať a za to bojuje aj prítomne. Ide ale ten roľník v jeho dopise ďalej, keď píše: «Keď je teda v tej ľudovej strane taký, ktorý je proti Slovákom, toho treba z ľudovej strany vytvoriť. Obráťme sa teda s prosbou na ľudovú stranu, aby: Rakovszkého, baróna Kaasa, Trubinyho a ako sa tí maďarisátori volajú vytvorila». Takto si píše ten roľník v tých «Katolíckych Novinách». To my dobre vieme, že «Katolícke Noviny» nenávidia kresťanskú ľudovú stranu. Aj to zná celý svet, že sa ľhárstvu maďarovsky rozumejú. Takéto ľhárstvo je, že Trubinyi čo robí, robí len za červený pás. Za červený pás robia len miláčkovia «Katolíckych Novín». Takéto ľhárstvo je aj to, že Rakovszky chce byť ministrom. Komu to on povedal? Asnáď tomu roľníkovi? Napokon ľhárstvo je, že barón Kaas chce dať volebné právo len tomu, čo zná po maďarsky čítať a písať. Barón Kaas doposiaľ ani príležitosti nemal o tom sa vysloviť, tým mnej pred ľhárom-roľníkom «Katolíckych Novín». Podlosť ale je narádzať ľudovej strane, aby týchto alebo iných členov vytvorila. Ten roľník len nech pri svojom pluhu ostáva. Ľudová strana aj jemu vypracuje všeobecného volebného práva, keď si ho dľa spravodlnosti zaslúži.

Z CUDZOZEMSKA.

Potvrdenie smluvy pokoja medzi Ruskom a Japonskom.

Smluvy o uzatvorení pokoja medzi Ruskom a Japonskom, ktoré im boli poslané, ruský cár a japonský mikádo podpísali. Obe vlády sa o tomto čine svojich panovníkov vzájomne upovedomily.

Vzbury v Korei.

Jednou z hlavných túžieb Japonska pred vojnou s Ruskom bolo to, aby sa Korea dostala pod jeho moc. Uzavretím pokoja v Portsmouthe splnila sa táto túžba Japoncov, ačkoľvek Rusi pred vojnou kráčali po najlepšej ceste, aby si Koreu hospodársky podmanili. Ale súhlas ruskej vlády ešte nie je dostatočný k tomu, aby Korejci uznali panstvo Japoncov a toto pravdepodobne zbraňou budú si musieť Japonci vydobýť. Korejci už od počiatku s antipatiou prijímali plány Japoncov a teraz londýnsky Times oznamuje, že v styroch okresoch Korei vypukly vzbury, lebo japonská vláda neporobila žiadnych poriadkov, aby vzbury v zárodku potlačila. Mnohí myslia, že Korejcov pobúrily proti Japoncom ruské ruble a ruskí agenti že pripravujú povstanie. Toto však sotva zodpovedá pravde, lebo Korejci práve tak nenávidia vzdelanejších Japoncov, jako títo opovrhujú lenivých Korejcov.

BESEDNICA.

Poučné rozprávky.

(Dokončenie.)

Ale čosi bolo možno myslieť, že ten smutný a dobrotej tvári Kristus, ktorý v dobrom a v zlom, v snahe tak ako vo víchryci spolu cítil a žil s ľudom týmto, pre vinu mlynárovi nešťastie, súd boží by bol doniesol na dedinu? Nie! Pán Kristus sa nikdy nepomstil. On aj tých miloval ktorí ho ukrižovali.

Za tento čas aj Pavel Fačko zbohatnul. Jednúc chudobný mlynár zostal majetným, veď keď je hojná úroda podperí sa mlyn. Ako míňaly sa roky, tak množily sa aj zeme mlynárovi. Vystavil pekný dom, kúpil pár ohnivých koní a mladá gazdiná mu varila. Ale na jeho bohatstve nebolo požehnanie, lebo ako rástol majetok, tak hynul on. Kto ho nevidei od pár rokov, nebol by ho poznal. Jednúc drieň a pevného vzrastu človek, docela sa premenil. Je starý, tvár jeho je vyzíabla, vrázkovitá a žltá, a celá postava chýli sa k zemi. Voľáka tajná choroba ho musí sožierať, ale čo je za ňu, to len sám vedel. Oh, jak ukrutné bolo preň to bohatstvo a šťastie, ktoré ho z kroka na krok sprevádzalo. Báľ sa ho, nenávidel ho, lebo cítil, že nenie prirodzené. Len že sa darmo chcel skryť pred ním, to verne vydržalo pri ňom, a ako tóna stálo mu za chrbátom.

Fačko od dakoľko rokov nevedel spať. Ustavične, či vo dne, či v noci videl pred sebou vandrovného. Ani na minútu neztratil sa mu z očí. Hoc kde chodil, hoc čo robil, jaknáhle sa zahľadel, tam stál pred ním Kristus, do ktorého bol strelil, boľastne a krotko pozeral naň. Nikdy nepovedal ani slova, len sa díval na mlynára smutne, vážne a dobrotive. takže v tom div krv sa nezastavila. Keď pozrel von oblokom, ktorý teraz bol veľký, tak že ho nemusel utierať lokfom, na bohatých lúkach a roľach, ktoré jeho boly, videl Spasiteľa ako chodí hore-dolu v tenkom plášti a prácuje, či semä rozsieva, či burinu plie, či plné klasy hladká, či ovocné stromy štepí. A kde len nohu položil, tam zázračná úroda povstala a zrno tisíc-násobne platilo. A Syn Pánov vážne a smutne hľadel na mlynára a nepovedal ani slova.

— Oh — myslieť si Fačko — keby ma len potrestal. pokáral a vykorbáčoval, keby mi dom podpálil, úrodu znivočil, ako bych kľaknal pred ním a ako bych mu vrúne ďakoval, že som už trest podstúpil za svoj starodávny hriech.

Ale nič ho nedošlo. Domu jeho sa nič nestalo, ani jednej slamky mu neskapalo a ani na lichve ani tej najmenšej škody neutrpel. Keď kúpil na jarmoku na nič súcu kravu, tá na druhý deň bola zdravá a dala masťné mlieko,

Keď kúpil zem, ktorá bola číry štrk a kameň, o rok ťažké žito žal na nej. Náramné šťastie mal, a čoho sa len dotknul na zlato sa obrátilo. A Pán Kristus len hľadel na neho s krotkým a dobrotivým zrakom a nikdy mu nerobil výčitky za to, že ho tak obrazil. Ale práve od tejto nekonečnej milosti bolo mlynárovi do zbláznenia.

Nemal nikde pokoja, ani doma, ani na poli, ani v kostole. Všade cítil, že Kristus príde, a už ho videl pred sebou. Mával najstrašnejšie noci. Keď ležal v posteli, hoc jako zastrel oblok, aj v najväčšej tme hľadely naň odpustenie hlásajúce oči božského Spasiteľa. Keď šiel ku obloku, na poli videl nebeského rozsieváča, keď ale vykrikol v zúfaní svojom a bežal na dvor, vtedy pri krivej slivke stál vandrovný a smutne hľadel naň.

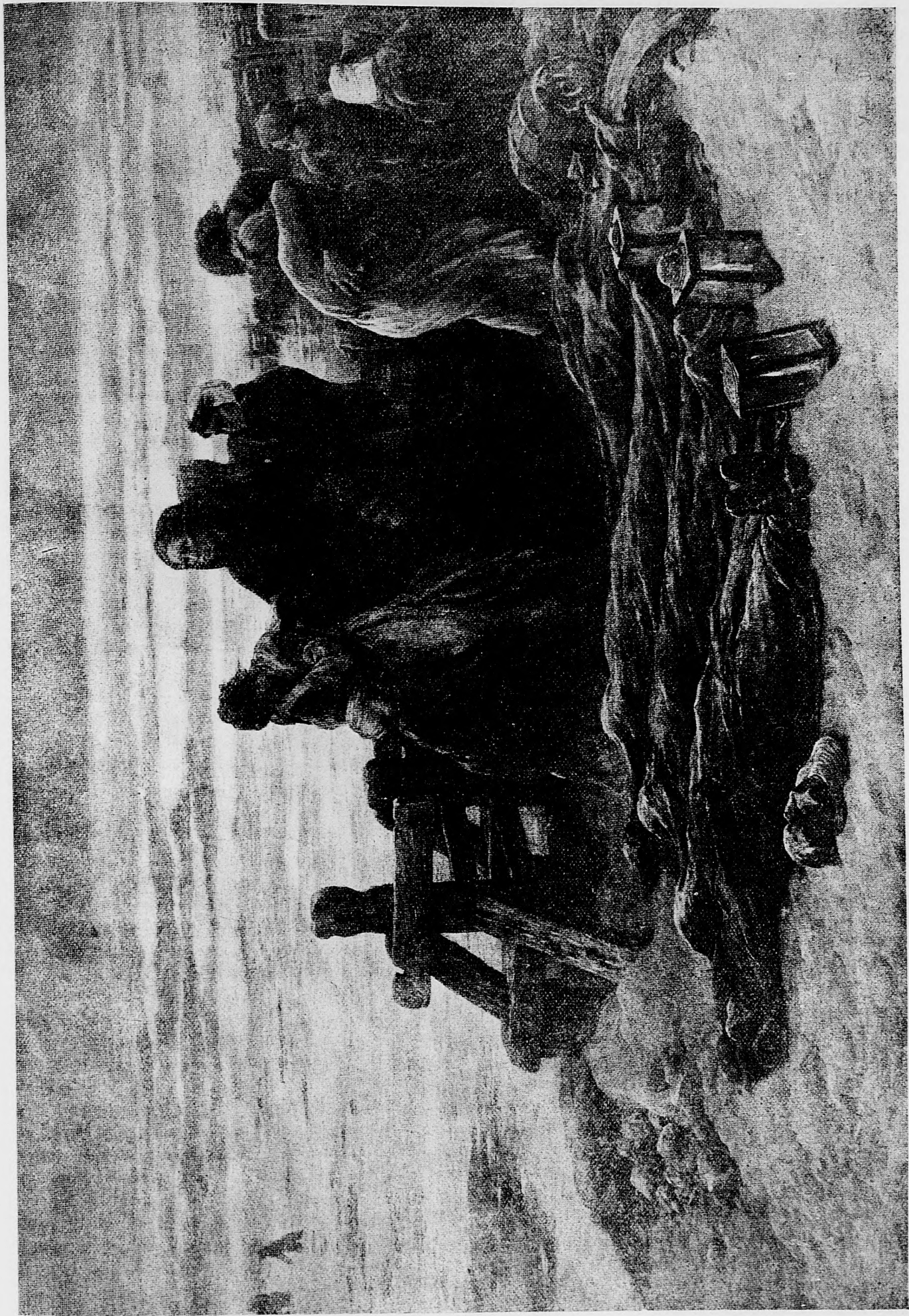
— Milostivý Bože! — vykrikol mlynár sto a sto razy — trestaj ma, lebo hoden som trestu. Znivoč ma. Vezmi mi dom, bohatstvo a všetko čo mám, len nehľad na mňa takto. Zhrešil som, tisíc ráz som zhrešil, ale každý hriech má svoj trest a má aj odpustenie. Šľahni ma, ako zvykli psa, keď utre o drahý koberec zapískanú nohu. Alebo dovoľ, abych kolenačky putoval, len nebuď ku mne dobrým a milostivým, lebo tá tvoja dobrota je pre mňa najstrašnejšou, nad pekelnými mukami.

Oprel zrak svoj na Pána Krista, ale ten neodpovedal, len s vážnou krotkosťou hľadel naňho. A mlynár ne-našiel hriechov odpustenie. Marne putoval na milostné miesta, marne dal vybudovať krásnu kalváriu pre Pána, marne vyrezaly na nej umelecké ruky umučenie Spasiteľovo, marne obetoval pre sirotu a marne sa modlil deň-noc, Boh odprel od neho najväčšiu zemskú milosť: aby trest podstúpil za spáchaný veľký hriech. Zdravie mu nechybovalo, ale na celom tele jeho bolo znať, že veľa trpí. V mladom veku zostal šedivým starcom, ktorý nevedel sa tešiť ničomu, ktorý nezažil omrvinky z celého svojho bohatstva, lež so zronenou dušou a dolámaný tmoľi sa medzi ľudom. Len oči jeho prezradzovaly nevýslovný bôľ, ktorý ho moril. Mnoho ráz ich zažmuril, a keď sodvihol mihalnice, človek naľakal sa pohľadu jeho.

Jedon deň, bolo to v zime, stal sa v Timravej zá-zrak, ktorý veľa ľudí, aj zo susedných dedín ta sohnal. Nikto sa nepamätal, žeby dakedy počul takéto voľačo, ba snáď ani kalendáre nenaznačily takýto zjav. V mlynárovej zahrade v januári vykvitla tá krivá slivka, ktorú som viac ráz spomenul v tejto utešenej rozprávke, a kým snah pomaly padal, slivka plná bola kvetom. Kto nevidel nebol by veril, že aj takýto zázrak sa môže stať.

Na druhý deň mlynára našli obeseného v zahrade. Tam visel na krivej slivke, v čiernom rúchu. Mal ústa otvorené a meravé oči na plot obrátené, ako čo by hľadel na neviditeľného človeka, ktorý pri slivke stál. Keď ho odrezali, už nežil.

O dva dni po pohrabe, nadlesný voľačo neobyčajného našiel v hore v potôčku, ktorý na tomto mieste cez leto hustá krovina kryje. Strelil na zajaca, a keď šiel poň do kroviny, zazrel v potôčku jedon žltý, hrdzavý blach. Zvedavo šiel bližšie, a keď stál u brehu, tam videl do poly snahom zapadnutého — nám už známeho — Pána

Namornici jednej ztroskotanej lode.

Krista. Bol už trochu obdrtý a zhrdzavený, ale ináč ešte celý, a oči jeho práve tak hľadely, ako volakedy. Nadlesný zaraz upovedomil pána farára aj rýchtára o tomto náleze, títo šli potom k potôčku a vytiahli z neho Pána Krista. Pán farár dal ho obnoviť a o týždeň s veľkou processiou na kríž upevniť. Po skončenej slávnosti mnohí si mysleli na mlynára, že ho nevinne s tým upodozrievali, že on postrielal Syna Pána Boha a kusy jeho obrazu zakopal, kdežto teraz vysvitlo, že vietor strhol obraz z kríža a hodil do potôčka, ten ale súc na jar rozvodnený, odniesol ho do horskej hlbiny, kde človek zriedka chodí, a kde pre húšť ani vodu nevidieť. Keď tam nadlesný nepoluje, dosť ľahko sa mohlo stať, že nikdy by neboli našli ochrancu dediny.

Ale teraz chvála Bohu nazpäť prišiel a zastal svoje predošlé miesto. A ľud blažene žehná sa, keď ide vedľa neho. A Spasiteľ vážne, dobrotive a smutne hľadá na popri ňom chodiaciach, ako čo by hovoril:

— Choď len syn môj po robote a pracuj usilovne, ja dávam pozor na oheň a na vodu...

Poslovenčil: *Fatranskýj.*

CHÝRNIK.

Bulharský panovník v Paríži. Zo Zvol. Brezovej píšú, že bulharský panovník Ferdinand, ktorý na svojom majetku v Gemeri ztrávil jeden týždeň, dňa 12. októbra odcestoval do Paríža. Jeho vlak stál na brezovskej stanici desať minút a panovník za tento čas rozprával sa s Henrikom Allenderom, baňským hlavným radcom.

Smrť. Gróf Zeno Csáky, hlavný župan spišskej stolice po dlhom trápení v 65. roku života svojho dňa 2-ho októbra zomrel v Budapešti. Jeho mrtvolu priniesli do Levoče, odtiaľ ju potom odviezli do Velbachu (Spiš), kde dňa 5. októbra do rodinnej kripty bol pochovaný.

Vyznačenie. Dr. Jozef Janda, zlatou hviezdou vyznačený farár čermanský, diplomovaný profesor vymenovaný je za poddekana a škôldozoreu okresu radošinského. Je on ešte len 36 rokov starý; kaplánom bol vo Vrbovom, v Urmine, v Budapešti 8 rokov; farárom ale 5 rokov. Čo budapeštiansky kaplán redigoval «Kresfana», «Herko Pátra», «Našu Nádej» a sedem kalendárov. Okrem toho bezpočetné články a i daktore väčšie diela vyšly z jeho pera tak v slovenskej, ako i v maďarskej reči. Čo farár celkom premenil tvár čermanskej fary. Už držal dvakrát sväté missie, od hlavy do päty obnovil čermanský chrám Boží; nechal renovovať všetky sochy svojej fary, rozširuje kath. tlač s neunavňujúcou obetivavosťou medzi ľudom, aby zamedzil cestu bezbožnému socializmu. Jeho námahy veľmi hamuje tá okolnosť, že musí bojovať s ťažkosťami, ktoré pochádzajú z toho, že jeho ľud je dvojrečí. Prajeme mu, aby zastupoval tento nový úrad k blahu ľudu i cirkvi. Na zdar!

Dr. Valent Puchovszky, farár dolného mesta v Nitre, vymenovaný je za dekana nitrianskeho okresu.

Dr. August Fischer-Colbrie, pomocný biskup košický, pokračuje v udeľovaní sviatosti birmovania, pri ktorej príležitosti všade slávnostne prijímajú obľúbeného biskupa.

Posvätenie novej školy. V lubických kúpeľoch vo Spiši vystavili občania novú rímsko-katolícku školu, ktorú dňa 24. septembra popoludní posvätil okresný cirkevný škôldozorca Rudolf Greschik, farár vo Slovenskej Vsi. Okolo vystavenia tej školy veľké zásluhy má Ján Odrobina, farár v Majerkoch.

Cirkevné. V ostrihomskej diecézii nastaly nasledovné zmeny: Anton Práznovszky vymenovaný je za farára do Mestečka, Štefan Jankovits ostal námestným farárom v Šintave a Edvard Sándorfi vo Vrbovciach. Pavel Ochaba, kaplán vo Vrábľoch preložený je do Pudmeríc; na jeho miesto ale poslaný je kaplán z Dunaszentpálu Koloman Cservenka.

Premeny mien. Herkovics Mayer volá sa napozatým István Köves a Dávid Klein Dezider Kovács.

Prvý sňah. Dňa 7. októbra padal vo Spiši sňah. Tatry sú pravda už dávnejšie sňahom pokryté.

Nový lekár v Žiline. Z Čace nám píšú: Čačiansky lekár dr. Ivan Hálek tieto dni z Čace presťahoval sa do Žiliny. U nás vynikal obzvlášte ako lekár svojou svedomitou a učenosťou a u všetkých občanov — bez rozdielu náboženského a politického presvedčenia — tešil sa zriedkavej úcte a priazni. Žilinčanom možno k novému lekárovi len blahoželat.

Socha arcikniežaťa Jozefa. Ako sme sdělili, valné shromaždenie hlavného mesta uzavrelo, že na sochu zosnulého arcikniežaťa Jozefa zavedie po celej krajine sbierku. Hlavné mesto na tento cieľ dalo 20.000 korún. Rada sídelného mesta navrhla valnému shromaždeniu, aby aj ony prispely darom na uskutočnenie tohto cieľa. Hlavnomestská rada návrh pravdepodobne prijme a pripis, ktorého osnova je už i zostavená rozpošle.

Gymnásium v Lipt. Sv. Mikuláši. Počiatkom tohto školského roku štátna občianska chlapčenská a dievčenská škola v Lipt. Sv. Mikuláši presťahovala sa konečne do svojho príbytku. Teraz ale na posledne vydržiavanej stoličnej kongregácii uzavreli, že vyslu deputáciu k ministrovi výučby, aby liptovsko-sv. mikulášsku občiansku školu pre chlapcov zavrel a na jej miesto postavil gymnásium alebo reálku. Tak sa zdá, že väčšina obyvateľstva je za tento plán a tak nenie vytvorené, že minister osvety deputácii Liptákov, ktorá bola u neho s prosbou, dá prajnú odpoveď.

Vyznačený obecný rýchtár. Jeho veličenstvo kráľ Jána Jurovica, rýchtára obce Haluzice (st. trenčianska) na uznanie jeho horlivej služby vyznačil strieborným záslužným krížom.

Železnica medzi Rajcom a Prievidzou. Zo Žiliny píšú, že vicinálnu železnicu medzi Rajcom a Prievidzou už začali stavať. Stavba 43 kilometrov dlhej dráhy stretá sa s veľkými ťažkosťami, lebo pôda je svahovitá.

Nešťastie na Dunaji. Tieto dni po polnoci udalo sa veľké nešťastie na Dunaji. Jedna loď sa srazila s jedným pontonom, na ktorom bolo asi 20 cestovateľov, z väčšej čiastky fflagnárky. Ponton sa preboril a cestovatelia padli do vody. Šesť ženských vytiahli ešte živých, tri ale boli už mrtvé. O osude ostatných cestovateľov nikto nevedel nič. Pravdepodobným sa zdalo, že sa vyskriabali na preboreuý hajov a tak sa dostali na breh, lebo ponton, jako jako nie, doplával ku brehu. — O polstvrtej hodine na úsvite vytiahli ešte dve fflagnárky. Nohy mali ešte vo vode, lebo tam nebolo hlboko a teraz im už není nič. O štvrtej hodine vytiahli z Dunaja ešte deväť fflagnáriek, ktoré boli všetky živé. Všetky vedely plávať a preto sa vedely tak dlho udržať na vode. Počet mrtvých je teda len tri.

Kraľovský notariát na Čaci. Minister pravosúdia sriadil na Čaci (st. trenčianska) nový kraľovský notariát, ktorého účinkujúci kruh rozprestrený bude na územie čacianskeho okresného súdu. Nový kraľovský notár začne účinkovať od 1. januára roku 1906.

Namiesto medveďa zastrelil ženu. Z Braššova sdeľujú, že žandár Martin Bara zo Zajzonu z omylu namiesto medveďa zastrelil manželku Martina Bunácku, rodenú Ráchelu Gészi. Bara neďaleko obce Zajzon v jednej doline konal kontrolujúcu službu, keď odrazu bežala oproti nemu jedna ženská, manželka Jána Pitisa a hovorila, že v blízkych krikoch videla jedného medveďa. Žandár uveril rozprávke ženy tým ľahšie, lebo s blízkych vrchov často sídu medvedí do doliny. V jednom kriku sa skutočne aj čosi hýbalo a ponevác žandár na viaceré oslovenie nedostal odpoveď, strelil do krika. Z krika bolo počuť hlasitý výkrik. Žandár bežal ku kriku, kde našiel jednu zomierajúcu ženu, ktorá o pár minút vydala dušu. Martin Bara hneď oznámil vec u svojej vrchnosti a upovedomil aj obecnú vrchnosť. Proti žandárovi zaviedli vyšetrovanie.

Spálil svoju svokru. V obci Čirč (st. šarišská) gazda Michal Benčík veľmi sa hneval na svoju svokru a každým možným spôsobom sa jej cheel sprostif. Tieto dni v noci vkradol sa do bytu svojej svokry, postel spiackej ženy obliat petrolejom a pri posteli zapálil slamu. Od horiacej slamy sa chytila nielen postel, lež aj celý dom. Stará ženská zhorela v dome.

Telefon na Čaci. Minister obchodných záležitostí dal postaviť na Čaci miestny a interurbárny telefon. S týmto splnila sa dávna žiadost obecnstva a najmä kupecov.

Nešťastie. Dňa 4. t. m. udalo sa v Nitre nešťastie, ktoré sa ľahko mohlo skončiť so smrťou. Slúžka Gizella Sifárikova, ktorá slúži u stoličného hlavného fiškála dra Gejzu Gyürkyho, umývala na poschodí okná. Odrazu do-taia závrat a spadla na dlažbu. Zlomila si ruku. Ako v iných mestách, tak aj v Nitre mali by rozkázaf, aby slúžky byly uviazané na povraze, keď čistia na poschodí okná.

Spadly z voza. Z Magyar-Kanizse sdeľujú, že tamojší gazda Štefan Bicskey Tieto dni večer viezol na voze z poľa úrodu. Na voze sedela aj jeho manželka a 4ročná malá dcéra. Pri jednom úvrate ale žena a dcérka spadly z voza, ktorý ich prešiel. Žena sa nebezpečne ranila a malá dcérka naskutku zomrela.

Prehltla špendlík. Hlavnomestská policia zatkla slúžku Antoniu Klacsek, lebo obkradla svojho pána. Tieto dni v žalári policie slúžka cítila v žalúdku veľkú bolesť. Zavolali k nej policajneho lekára, ktorý ustálil, že slúžka prehltla špendlík. Slúžka totižto špárala si so špendlíkom zuby a v tom prehltla špendlík.

Pamiatka Viktora Kecskeméthyho. Viktor Kecskeméthy pred niekoľkými rokami defraudoval pol milliona korún a odtedy niet po ňom ani chýru ani slychu. Hlavné mesto dlhé časy dalo hľadať defraudanta, ale bez výsledku. Teraz musí rád-radom vyplácať útraty stopovania, kraľovský fiškálát požaduje 708 korún a 7 halierov. Z tohoto 461 korún a 91 halierov vydali len na telegrammy. Hlavné mesto útraty vynahradí.

Šabľa Štefana Dobóva. Koloman Darnay pre svoje muzeum v Šúmege zadovážil šabľu jágerského hrdinu Štefana Dobóva de Ruszka. Šabľa, pochádzajúca zo XVI. stoloetia, zhotovená je z damascenskej ocele a na konci má dve ostria. Na rukoväti sú pozlátené okrasy. Pošva šable je ozdobená striebornými pánty a spinkami. Zajímavá táto šabľa prešla z otca na syna a je ešte celkom zachovaná.

Koľko kúpeľných hosťov bolo v Trenčianskych Tepliciach? Dľa zprávy, vydanej minulý týždeň, tohoto roku bofo v Trenčianskych Tepliciach 7604 kúpeľných hosťov. Lanského roku v tom istom čase bolo tam 7036 hosťov, teda teraz o 568 viac. Čo sa týče národnosti hosťov, bolo tam 3362 Uhrov, 1311 Čechov a Moravanov, 695 Rakúšanov, 686 Nemcov, 658 Poliakov, 459 Rusov, 246 Slezákov, 50 Bukovinčanov, 32 Amerikánov a 105 z rozličných europejských krajín. Terajsia sesona, čo sa týče počtu kúpeľných hosťov bola jedna z najlepších seson posledného desaťročia.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-uteza 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s ľacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ľarehách. Predoslých veriteľov tento ústav s touto požičkou vypiatí, a za ľacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5⁰/₀ a na 4¹/₂⁰/₀-tové požičky bez všet- kého zľahnutia v hotových peniazoch vyplatiť. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Liek proti suchotinám. Sensačný chýr dochádza z Paríža. Chýrny professor Behring pred jedným spolupracovníkom časopisu «Matin» vyslovil sa, že svoj novoobjavený liek proti suchotinám najneskoršie v auguste budúceho roku podá verejnosti. Tento liek nielen že prekazí povstanie nemoce, ale ju i vylieči. Ako som to urobil i s liekom proti diftiritisu — hovoril professor — tak i teraz na čas tajnosť nového lieku nevyzradím. Rozvíniem môj spôsob liečenia a na lekárov sverím, či ho chcú upotrebovať alebo nie bez toho, žeby som im objavil podstatu lieku. Som tej mienky, že mám právo za čas vyčakať výhody môjho objavenia, ktoré mi možným urobia, aby som pokračoval i v inej práci. To je všetko, čo môžem povedať. Áno, myslím, že som objavil liek proti suchotinám. Len to žiadam, aby mi dali čas do augusta. *Ale nešťastníci môžu dnes už opäť úfať a nech i úfajú, že sa vyliečia.* Konečne professor Behring pridrža sa tej svojej mienky, že suchotiny dobyťka možne preniesť i na človeka a že tieto bacille (zárodoky nemoce) sú ešte nebezpečnejšie od bacillových ľudských suchotín. Hovorí sa, že Behringov serum, je aj skutočne súci na liečenie suchotín.

HOSPODÁRSTVO.

Jasenie siatie.

Aby sa nám úroda podarila, musíme poznať tie spôsoby, ktoré vedú k cieľu. Tu je čas siatia, prehovorme o o tom pár slov.

Každý hospodár vie, ako treba zem k siatiu prichystať, preto tu len to poznamenám, že nemeškajme s tým po poslednom oraní. Žito (pšenicu) aj na našich krajoch sejú, hoc nie všade s dobrým úspechom. Ba aj na Dolniakoch, kde je ináč dobrá zem, ale kde nerozumne hospodária, zem nie pšenicu rodí ale burinu, pozadky, alebo celú úrodu napadne sneh, lebo žito nie masťná zem rodí, na takejto poľahne, ale v takej zemi sa ono darí, ktorá je v obyčajnej sile, ktorú obrobili sme ako sa patrí, ktorú sme úhorili a ktorá rodila pšenici zodpovedné predbežné rastliny. Na daktorých honoch býva siatie riedke a plné buriny. Inde zase nezre jednako, prečo veľa zrna vyprší. To je veľká škoda pre hospodára, ktorej len tak vyhne, keď zem na všetky strany jednako obrobí, a keď zrna v jednej hĺbke padne pod zem. tak ono odrazu síde. Toto posledné docielime, keď s mašinou sejeme. Takúto nech hľadá zaopatřit si každý hospodár, alebo nech ju viacerí spoločne kúpia. Hlboko zasiate zrna neskoršie, ale plitko siate včas síde. Musíme vedieť, že hlboké siatie má tú prednosť, že lepšie vydrží suchotu, lebo nižšie pustí korene. Ponevadž ale zrna pri hlbokom siatí neskoršie síde, prv ho treba vysiať. Oproti snetu máme sa brániť s pa-

covaním zrna. Sneh robí náramné škody hospodárom, len že — chvalabohu — vieme sa brániť oproti nemu, a keby každý hospodár urobil svoje, hodne by ubudlo z tejto škody. Pacovanie zrna je starodávna obrana a nezamešká ju ani jeden dobrý hospodár. Mnohonásobne vynahradí malé výdavky a prácu, s ktorou je to spojené. Budme že teda na tom, aby najmä jasenné zrna každý hospodár pacoval. Najlepšie vedie k cieľu spôsob Linhartov. Oboznámme sa s nim. Vezmime drevenú kađu, alebo starý sud a nalejme doňho vody, rátając na každý hektoliter jedno kilo svetlého liadku. Najlepšie keď liadok vo vrelej vode roztopíme. (K roztopeniu jedného kila liadku potrebné sú dva litre vrelej vody.) Takto roztopený liadok vylejme do kade, alebo do suda a pomiešajme vodu palicou a s tým hotová je materia. Zaopatrite si dve prúťové krošnice, ktoré sa snadno vmestia do suda alebo do kade. Vyfutrujme ich z vnútra s vrecovým plátnom a podšívku pripevnime tak, aby ona nevypadla. K pracovaniu postavme dve ženy. Jedna z nich nasype do krošnice 12—15 litrov zrna a zahrúži ho do roztopeniny, že len ucho von vidieť. Druhá žena rozmiesi zrna pod vodou, skrze čo plevy, ľahšie zrnká a tiež aj snehom napadnuté vyndu na povrch vody, čo potom so sitkom soberie a odstráni. Žena, ktorá drží krošnicu, vyzdvihne ju, aby len polovica zrna bola vo vode, a tá druhá po troche vydrhne ho dobre, ináč povedané: vyumýva ho. Celá práca trvá pár minút, počom žena vytiahne krošnicu, postaví ju na kraj suda, aby zrna stieklo z vody. Potom postaví ju na dve polená, aby tak voda do čista stiekla z neho. Kým sa to stane, opakujú prácu s druhou krošnicou. Keď sú s tým hotové, vysypú obsah prvej krošnice na plachtu, ktorá vystretá je na slnku a s hrablami rozhrnú, aby čím skôr uschlo. Dľa toho, aké je počasie, zrna uschne za jednu, najneskôr za tri hodiny, tak že ho môžeme vysiať či s rukou, či s mašinou. Keby sme ale takto pacované zrna len po pár dňoch siali, tak vystrime ho na krytom a poveternem mieste, viac razy ho rozhrňme, aby sa neparilo, čo je mu na škodu. Keď pacované zrna do vrecia chceme odložiť, tak nech sú vrecia nové, alebo ak by staré byly, tak musíme ich desinficovať, t. j. desať hodín močiť v liadkovej roztopenine, akú potrebujeme k pacovaniu, alebo obarme vrecia vreľou vodou. Tak podobne vyčistíme bedlive aj mašinu na siatie, aby sa nenachodily v nej špóry snehu.

Musím pripomenúť, že pri pacovaní potrebná materia ubýva v kadi, tak treba k nej prilíaf. Zapacované zrna nesmie stáť dlho vo vreci, ale treba ho čím skor vysiať. Dobré je, keď zrna do vlhkej zeme príde, lebo v suchej zemi vynde klíčenie na vnivoč a siatia bude riedke. Pšenica len vo viazanej pôde sa darí, kyprá a piesočnatá pôda je pre raž. Pšenicu sejme do úhoru, po zemiakoch, po burgyni a po dateline. V jaseňi prv raž sejme a len potom žito.

Gazda.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kreštan»-a!**

Svätá Uršula.

Deň 21-ho októbra zasvätený je pamiatke svätej Uršule a 11 tisíc pannenských jej družičiek a mučedníčiek. Svätá Uršula, panna a mučedníčka bola dcéra kresťanského kráľa britského. Súsedný kráľ anglický, ačkoľvek pohan, pýtal Uršulu za manželku pre syna a dediča svojho trónu. Uršula len pod tou podmienkou bola náklonná vyplniť žiadosť anglického kráľa, jestli z britskej a anglickej krajiny pripoja ku nej 10 poctivých pannien a ku každej dajú ešte 1000—1000. Pre takto sobraných 11 tisíc pannien nech vystroja potom zodpovedné lode, na ktorých ony cez tri roky plávať budú po širokom mori. Žiadosti tejto svätej panny neporozumie terajší svet.

Čo za smysel mala svätá panna Uršula s nezrozumiteľným jej plánom? Žiaden iný, ako s družkami svojimi navštíviť ďaleké kraje sveta a národy pohanské na vieru Kristovu obrátiť. I pošťastilo sa im premnohých oratovať zo tmí pohanských. Svätá Uršula a družky jej viedly život svätej, pannenský; ženichom všetkých bol Spasiteľ Ježiš Kristus. S koncom tretieho roku hrozný víchor vohnal lode jejich do rieky Ryn. Po tejto rieke dostaly sa ku mestu Bazel, z kadiaľ putovaly peško do svätého mesta Rímu. Nenie k tomu miesta pobožnosti svätých pannien na hrobch svätých apoštolov opísať. Po odbavení svojich pobožností vrátili sa pešky do Bazelu, aby sa na svojich lodach na more pustily. Mesto Köln ostane však na veky smutnochrým tou udalosťou, že tu pohani napadli sväté panny a ich nútili k opusteniu lodí. Sväté panny zdráhaly sa poslúchnuť pohanov, na čo ich títo napadli a do poslednej ukrutne zavraždili. Angela z Brescie roku 1537. založila rád svätej Uršule, ktorý pápež Papež V. potvrdil. Mnišky rádu sv. Uršule aj ako ursulinky známe, majú kláštory po celom kresťanskom svete, tak aj vo významnejších mestách Uhorska, kde sa prísne kresťansko-katolíckou výchovou ženskej mládeže zaoberajú.

DOPISY.

Pöstyén.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Úctive prosím o uverejnenie týchto riadkov v našom oblúbenom «Kresťane».

Mestečko naše, ako vôbec známe, zo zdravotného ohľadu je svetochrým. Čo sa ale politického života týka nenie snáď v celom Uhorsku takého zaostalého mesta, ako je naše. U nás sa o politiku ozaj nikto nestará, krom tých niekoľko bašikov, čo nad nami panujú. Sú to ľudia

čo z našich mozolov žijú, pri tom nás ale tak zavrcajú, ako sami chcjú. Keby sa u nás ľudia viacej starali o politiku, to by len predsa kedy tedy bolo o nás dačo počuť, že sa hýbeme a žijeme, takto ale sa každý ukrýva ako zajac v húšti, kým ho nevyženú. S počiatkom októbra sa ale v našom mestečku predsa voľačo mimoriadneho prihodilo, čo tu musím spomenúť. Čujte ľudkovia a čudujte sa: v Piešťanoch bolo vyhlásené obležanie. A toto nariaďila, nevedno či slávna stolica nitrianska a či slávny úrad slúžnovský v Piešťanoch. Viete čo je to to obležanie? Keď sa v daktorom kraji alebo meste stávajú mimoriadne veci, ako veľké politické obavy, nepokoje, vraždy atď. a keď si vrchnosti nevedia ináč pomôcť, vtedy na patričnom mieste žiadajú vojenskú pomoc, na kraj alebo na mesto ustanovia obležanie a vyhlásia štandrecht. Toto všetko stalo sa počiatkom mesiaca októbra v Piešťanoch. Aj obležanie bolo nariadené a štandrecht bol vyhlásený. Lež aby ste sa nenaľakali, bratia moji, zaraz vám poviem, čo a ako to bolo. Ten štandrecht a to obležanie neboly nariadené na starých mešťanov nášeho slávneho mestečka, lež na našich psov. Úradne bol vyslaný ku nám šinter s celým jeho sprievodom, všetci náležite ozbrojení nástrojmi jejich remesla. Či tento šinter a jeho pomocníci stoja vo štátnej alebo stoličnej službe, nevedno. Naša mestská vrchnosť dala im ale na pomoc aj mestského policajta. Nasi policajti sú ale veľkí páni, bo nosia aj šable. A aby to ešte vážnejšie vyzeralo, musel sa k šintrovi pridružiť ešte aj jeden mestský prísazný. Tento pán mešťan ozaj veľmi čudne vyzeral, keď s tým šintrom musel chodiť. Nuž ale načo že bola táto hrozná expedícia? Počúvajte že ľudkovia! U nás sme doposiaľ od každého psika platili ročitej dane 1 korunu 40 halierov. Túto daň sebe úrad každoročne vyberal po domoch. Teraz však nevedno či následkom toho ex-lexu a či z inej príčiny štátnej naše predstavenstvo odstúpilo od toho starého poriadku. Celá ozbrojená komissia, teda: šinter s dvoma sekretármi, mestský policajt s dlhou šablou a mestský prísazný chodili z dom do domu a držali proti psom až prísne vyšetrovanie. Výsledok tohoto vyšetrovania bol, že ktorý mešťan za svojho psika nezapltil na flaku miesto 1 kor. 40 halierov 2 koruny 40 halierov, tomu psika hneď zastrelili. Veru mnoho psov prišlo o život pod týmto štandrechtom. Prečo ale bola zavedená táto komédia? Veď sa u nás bol ukázal pesný pes, to by ešte bolo v poriadku. Úrad sa vymlúva, že mešťania nechceli platiť psiu daň, bárs to bolo vybubnované. Veď doteraz po domoch vyberali túto daň, a potom, veď to bubnovanie nie každý počuje. Bola to teda zas len taká sekatúra zo stránky liberálnych pánov.

No, ale nielen o psoch idem písať a musím sdeliť aj jednu veľavážnu politickú udalosť. Náš liberálny pán ablegát holi tak láskavý a oznámili všetkým svojim voličom, čo sa za nich tak veľmi unúvali, že vystúpili z liberálneho hniezda. Že do akého si teraz sadnú, to ešte nevedia, zaiste do takého, kde ich je viacej, bo kde jch je viacej, tam sa lepšie zohrejú. Tak to robia tí liberálni páni, prehadzujú kepienkou ako vietor duje. Kedy už

otvoríš oči tvoje, ľudu môj, a vyvolíš si za ablegáta človeka, čo ňa pozná a vie kde ňa bolí a hotový je pomôcť ti v tvojiach biedach!
Pozorovateľ.

Čermany.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velaváženy Pán Redaktor!

Ráče byť tak láskavý tento môj dopis uverejniť v našom oblúbenom «Kreštane».

Dovoľte, abych svoj žiaľ vo vašom oblúbenom týždeníku mohol vyliť. «Kreštan» chodí do našej ľarnosti v deviatich číslach, «Katolícke Noviny» ale vo troch. Smutno je to, čo tie «Katolícke Noviny» robia. V doposiaľ a iných článkoch napádajú ľudovú stranu, túto ochraniteľku uhorskej cirkve. Napádajú aj «Kreštana», ktorý tak svedomite poučuje, oduševňuje a v smere vlastenecko-náboženskom vzdeláva ľud; napádajú ony aj poriadnych kňazov, ktorí nechcú byť divými agitátormi národností, lež v prvom rade a skoro výlučne dobrými pastiermi duchovnými. Čo chcú docieľiť týmito veciami «Katolícke Noviny», to ja nemôžem nijako pochopiť; mohly by si svoje meno takto zmeniť: «Národnostné Noviny». Krešťanské časopisy by sa maly obapolne jeden druhý podporovať, ale nie rozbroj robiť medzi sebou. Prečo sa nevadí? «Vlast a Svet» so «Slovenskými «Novinami?» Takým jednaním «Katolícke Noviny» pod sebou rúbu strom; odcudzujú od seba mnohých, ktorí by ich až veľmi chceli podporovať, keby u nich krešťanské stanovisko bolo hlavným, keby ony v prvom rade ohľad braly na záujmy cirkevne a až potom na národnosť. Darma nás huckajú proti ľudovej strane. Ktorá strana je v Uhorsku tou najkrešťanskejšou, či nie ľudová strana? A keď je tomu tak, či môže poriadny krešťan chrbát obrátiť tejto blahonosnej strane krešťanskej «Katolíckym Novinám» k vóli? Co chce docieľiť smer tých novín, to sa nikdy neuskutoční! Nenie dobre razom sa vrútiť do domu dvermi, lebo človek môže byť vyhodený; nenie dobre čelom leteť do múru, lebo si čelo roztrepáť môže. Keď «Katolícke Noviny» tak budú ďalej pokračovať, vtedy ich vďačnejšie budú čítať luteráni, nežli katolíci. Však aj ja milujem svoju materinskú reč, pritom ale nezapieram práva štátnej reči, reč buď prostriedkom a nie cieľom duchovného a spoločenského i politického života.
Ján Mindus.

Spisy redakcii zaslané.

«Posol božsk. Srdca Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov. Pre Ameriku 3 koruny. Pre Rusko 2 koruny 50 halierov.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knížočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obráz-

kami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knížočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlive pestujú, my všetranne ale sme v nich hodne zostali, odporúčame čo najvreľejšie túto dobrú knížočku priateľom ľudu do pozornosti.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadshivatala Bpest. IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

K. M. Tr. Makov. Dakujeme za dopis, uverejnený bude budúce. Tlač vyzvania obstaráme a útraty oznámime na dopisnici.

Dopisovateľ. Hosti. Pozhovejte príde v budúcom čísle iste.

J. B. Rendve. Židi dľa zákona v deň jejich sviatku Jom Kipur nemusia sklep otvoriť a ani tabak predávať. Keby si krešťanský občania založili krešťanský potravný spolok, mali by svoj sklep a neboli by odkázaní na žida. Založte si teda takýto spolok.

Dopisovateľ. Privigye. Uverejni sa, ako si žiadate. Veď povolanie «Kreštana» je zastávať každého, komu sa v bárs akom ohľade krivda činí. S Bohom do videnia.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tisská K 16.75—17.35, peštianska K 16.30—17.25, belehradská K. 16.50—17.15, banátska (77 kilogramová) K. 16.15—17.10. — *Raž:* K. 12.80—13.20. — *Jačmeň* na kfm K. 12.80—13.35 — *Ovos:* prvotriedny 13.20—13.80, druhotriedny 12.80—13.20. — *Kukurica:* K. 16.90—17.25. *Repica:* K. 23.80—24.20. — *Proso:* K. ————

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	27.20	26.20	25.20	23.40	22.80	22.00	20.00
			č. 7	7½	8		
			K. 18.00	16.00	12.80		

Otruby: K. 09.60, hrubé K. 09.80.

Datelinové semä: lucerna K. 108.00 do 116.00 za 100 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 05.00—05.40, žlté K. 05.60—6.40 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely *bôb:* K. 18.00—19.00, tmavý K. 19.00—20.00, drobný K. 20.00—20.50, tarkavý K. 25.00
Hrach: K. 25.00—20.50 — *Šošovica* veľká čistá K. 36.00
46.00 — *Konopné semä:* K. 26.00—27.00. — *Ľanové semä:* prima K. 18.00—19.00. — *Rasca:* K. 62.00—64.00. — *Mak:* sivý K. 53.00—54.00, modrý K. 56.00—58.00. — *Ladník:* K. 14.00 do 15.00. Všetko 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* rafinovaný K. 70.00—

71:00, kockový K. 71:50—72:50, kandis biely K. 81:50, zltý K. 69:00—70:00 za 100 kilogr. pobravnou daňou.

Petrolej: americký (*) vo veľkom prima K. 43:00 ruský (***) K. 41:00 za 100 klgr.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 138:50 do 139:50. Denaturalisovaný, k priemyselnými účelom jeden barril 40:50—41:00.

Lekvár: srbský (1904) K. 23:25—23:50, slavonský (1904) K. 00:00—00:00 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K. 25:00 do 27:00 srbské (80—85 kus.) K. 27:00—27:50.

Sviňská masť: bpeštianska K. 156:00 do 157:00.

Slanina: vidiecka K. ————— mestská 3 kusova K. 152:00—154:00 za 100 klgr.

Neni choroby vo vašom dome
keď si dáte doniesť

KRÁLOVSKY-BALSAM,

tohoto kráľa všetkých balsamov, ktorý je vylučne istým liekom proti všetkým chorobám: tento cnyruy balsam zastavuje boľenie hlavy, lámku, pakostnicu reu. u, boľenie zubov a križov, lupanie v nohách, koliku, boľenie žalúdka, slovom proti všetkým chorobám najestším liekom je Kráľovský-Balsam, preto je potrebné aby na pohotove bol v každom dome. Cena veľkej fľašky 2 kor. 65 hal.; 3 fľašky 6 kor. 65 hal. franko s počtovou dobierkou. K dostaniu u lekára **Franc Grósz-Nagy** v Debrecine 27. č. V Buda-Király-u. 12.; s týmto liekom tiež objednať sa môže po celej krajine hajduság masť na fuzy, ktorú v najkratčyrna došiahnuť sa môžu tie najkrajšie fuzy, 3 škatulky 2 koruny 15 hal. franko s počtovou dobierkou.

PURGO

V záujme zdravia

upozorňujeme ctených čitateľov našich, že v páde tvrdej stolice najvládnej účinkuje, ako cukrik chutnávý a viborný článok k prehnatiu „PURGO“ ktorý vynalezol profesor university dr. Vámosy a opatrený je privilegiumom uhkr. a ochrannou známkou. Pôsobí on nelen pri dospelých, lež i pri dieťkách a nemluvíňatkách, s viborným výsledkom. Svedčia o tom nelen uhorskí lež i tí najvitečnejší profesori cudzozemska, medzi ktorými je profesor, súkromný rada dr. Biedert; profesor dr. Kohls v Strassburgu, profesor dr. Novák v Draždánoch; profesor dr. Tunnicliffe v Londone. Veľkého vyznačenia stal sa účastným tento vynalezok, keď „PURGO“ objednali viackrát do vatikanskej lekárni JEHO SVÁTOSTI PAPEŽA LVA XIII. Cena jednej škatule 1 koruna.

K dostaniu v každej lekární a u dorabateľa „Anjel“ lekáreň doposielateľ klinik university, Budapest, IX., Üllői-ut 45/b.

Pôvodný (Dr. Vámosy) vynalezok „PURGO“ len v gálkoch opaskom ochrannou známkou opairených je k dostaniu. Akékoľvek iné zaobálenie alebo predávanie v podobe pastiliek ako ho často odporúčajú, treba ako článok celkom bezcenny do prosta odmrštit!

K povšimnutiu: Každý kus mydla s menom SCHICHT čistý a slobodný je košdlivej látky.

JEDNO pohladenie so

Schicht-mydlom

(„jelená“ alebo klíčmydlo)

nahraduje

II.

DVE pohladenia obyčajným mydlom.

== Schicht-mydlo je to najlepšie a k potrebovaniu to najlacnejšie. ==

500 Korún

vyplatím tomu, komu by po upotrebovaní. **Bartillovej ústnej vody**, jedna fľaška 70 h. prinavrátilo sa boľenie zubov alebo zápach, z úst. (franko-Zasielka 95. h. osobyte). **E. Bartilla-Winkler**, Viedeň (Wien) 19/l, Sommergasse č 1. Žiadajte si v lekární **Bartillovu** vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakých napodobňovateľov ten bude štedre obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebola k dostaniu, pošlem 7 fliaš za 5 K 20 h. frankov. **Jednu flau nepošlem.**

O h l a s.

Dáva sa na vedomie, že v Nyitra-Szučanoh v Nitranskej stolici, obecny na 2 kamene vodovy mlyn, 1905 roku 24-teho októbora po obede o 3 hodine u obecného richtára na 6 rokov na verejnej licitácii do árendy sa dávat bude. Obec má 950 dúši. Kto ste licitovat musí 200 kor. kauciu pri licitácii hned zložit, tak aj od vylicitovanej árendy jednu stvrtu čiastku.

Brucker Gyula, notár.

Z odborne vedených pivnic grofa **Aladára Zichy-ho** zasiela sa vlastnej úrody

víno vajtanské

v súdkoch vyše 50 litrov, fľaškozralé víno rozposiela sa vo fľaškach, tiež aj v súdkoch behom celého roku. Obširným vysvetlením a cennikom poslúži a objednaná ochotne vybavuje **Grófa Aladára Zichyho** pivničná správa. **Sáregres**, o. p. Cseceze, Fehérm. Tamže k dostaniu je doma pálená stará terkelica. Muštra pozostávajúca zo 4 fľašiek vína a 1 fľašky terkelice zasiela sa poštou za 3 koruny.

Pred upotrebením!

Kornela Demeter. Szászváros, Iskola-tér 53., a v lekárni Töröka Budapest. Király u. 12.

DEMETER SOLUT. KAL. ŠULFOGNAJACOL

Najväčšie víťazstvo vedomosti. Toto slozenie najchýrnejší učári a lekári so závažným a podivným výsledkom potrebujú proti kašlu, zachrypntiu, suchotám, chorobám pľúc a prs, katarom hrdla a pľúcny. Zastavuje nocne potenie — podporuje chuť k jedeniu následkom toho nemocný zo dňa na deň tučnie. Pri deťoch zvláštne pôsobí proti somarskému kašlu. Mnohí čo doposiaľ rozličné lieky ukváli, po trebovaním lieku DEMETER SOL. KAL. ŠULFOGNAJACOL pozabavili sa istej smrti. Cena 2 koruny. K dostaniu u lekára

Po upotrebení!

Sukne Lodenové kus 65--70 kr.; grisetové 1 zl. 1.20 a vyššie; zástery, košeľe šatky, pančuchy atd. všetko za výhodné ceny. Dalej odporúčam

Praktické deky na kone.

Tiež i k prikryvaniu čelade sa hodiace kus 1 zl. 50, 1.80, 2 zl. Spočítovon dobierkou zasiela tkáčska dielna Adolfa Jelínek v Lisku. p. Jimramov. Morava 5 kutová zasielka presvedčí každého o dobrej jakosti a neobyčajnej lacnote a povzbudí ku muobým ďalším objednávkam

Kdo jeden ráz skusí ten druhí ráz kupizas.

Kanálíky z Harzu.

Pôvodný kmen Seifert, nový moderný smer-spevn, najfajnejší premiovani speváci za 8, 10, 12, 14, a 60 korún. Záruka. čas probe. Veľký obrázkový cenník a kniha o dochove a opatere za 30 hal. J. Kern, dohovavateľ kanálíkov Schlackenwert Čechy.

Oznamy * *

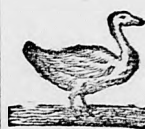
* * prijíma administracia

„Krest'an“

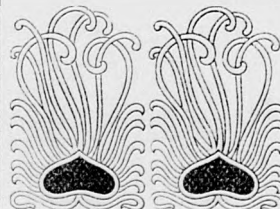
Budapest,

Szentkirályi-ulyca 28.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper. driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zameneanie a nazpät prijae je pod touti výnimkou dovolenjestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Ziadajte si cenník

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohaté ilustrovaný cenník, ktorý viac než 1000 obrazov obsahuje rozličných hodin, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov

Hanns KonradI. hodinová fabrika a exportní obchod **BRUX No. 1493.** (Česko.)

Jedine pravý

THIERRYHO BALSAM

Tento balsam slúži vnútorne. Je 1. Nedoštižne pôsobivým liečivým prostriedkom pri všetkých nemocach pľúc a prs, mierni katarh a zamedzuje vymety, odnima bolastný káseľ a lieči 1 zastaralé nemoce toho druhu. — Pôsobí výtečne pri zánete v krku, v chriplani a pri všetkých nemocach krku atd. — 3. Zahája dôkladne každú horúčku. — 4. Hojí prekvapujúcim spôsobom všetké nemoce jater, žalúdka a čriev, zvláštne žaludkove krce, koliku a trhanie v živote. — 5. Odnima hoľast a hojí zlatú žilu a haemorrhoidy. — 6. Pôsobí ľahko odvädive čistí krv i ľadviny, odnima hypochondriu i fažkomysel'nost, podporuje chuť k jedlu a zažívaniu. — 7. Služi výtečne pri bol'asťach zubov, pri výzranich zuboch, hmlobe úst a pri všetkých nemociah zubov a úst, jako aj odstraňuje rihanie a nepríjemný zápach z úst a žalúdka. — 8. Je dobrým, prostriedkom proti hlistam pásomnici a proti epilepsii, čili padúcej nemoci. — 9. Služi zovnútorne ako po divný liečivý prostriedok za dobro uznany na všetky rany, červstvé i staré, na jizvy, ružu, osýku, fistule, bradavice, popáleniny, zmrzlé údy, na svraby, podkožnice a výrasky, na rozpukané a drsné ruky atd., a odnima hoľasti a hučanie v hlave, trhanie, pákostnicu, hoľasti v ušiach atd., o čom jasné vysvetlenie dáva obšírný navod k upotrebeniu. — 10. Je to vôbec liečivý prostriedok, ktorý tak vnútorne, ako zovnútorne s nepochybným výsledkom dá sa užívať, ktorý je veľmi reálny a doela neškodný a v žiadnej rodine nemá jako prvá pomoc pri influence, cholere s iných nákazivých nemocach chybeť. Všimnime si teda vždy shora udané zelené známky ochranné! Kde neny žiadni sklad mojo balsamu, tam objednavajme priamo a adresueme «lekárne u Anjela strácu» Adolfa Thierryho v Pregrade u Rohitsch-Sauerbrunnu. Proti napodobitieniu chráni najlepšie priama objednávka z mojej fabricky. Stojí 12 malých alebo 6 dvojitých fliašiek franco na každú stanicu Rakúsko-Uhorska 4 kor. Menej než 12 malých alebo 6 dvojitých fliašiek sa nezasiela. Zasiela sa len proti predchodnému poukazaniu alebo dobierke obnosu.

Thierry A. lekárnik v Pregrade u Rohitsch-Sauerbrunnu.

Sila a účinok

pravej Centifoliovej masti

Pravá Centifoliová masť uživa: Pri bol'avých prsách šesti-nedeľiek, pri zastavenom odtoku mlieka, ztvrdnutí prs, pri ruži, pri vselijakých zastaralých úrazoch, otvorených nohách, ranách, slanom vredu, nábehých nosoch i pri kostijedu, pri ranách úcho-dených, bodených, rezaných, drtných a stromých, k vyťahnutiu všetkých cudzích telies, ako: triesok, skla a dreva, plesku, brokov trní atd., pri všetkých podobraninách a narustoch karbunkolocen, novotvoroch a raku, pri čeruv v prstoch, vredoch nechtov, i ľuzgiron pri nobách chodom rozboltených, spal'ninách všetkých druhov, zmrzých údoch, preležení nemocných, naderoch krvných, pri otoku uši a bol'avých deti atd. atd. Centifoliová masť čím staršia býva, tým je výtečnejšia v účinku! Je odporúčania hodné, mať vždy v rodine zasobu tonoto jedine svojho druhu zachovajúceho prostriedku. — Menej než dve krabice sa nezasielajú; zasielanie deje sa výhradne len proti predchodnému poukazaniu alebo dobierke obnosu. Dva teglíky s poštovým portom, nákladný M listom a obalom atd. 3 kor. 40 hal.

Jediný prameň objednávok je —

„Lekareň u Anjela stážcu ADOLFA THIERRYHO v Pregrade“ u Rohitsch-Sauerbrunnu.

Oba tieto, dotyčno liečivosti jejich zvláste výborné články, neny sú podobrené zkazlivosti, bo oproti čím sú staršie, tým väčšiu cenu maju a tým lepšej účinkujú, ani netrpia kroz zimu a horák, i možu rozposielat sa v každej čiastke roka.

Zdarma rozposielame tlačenu knižočku, ktorá obsahuje výrazy vďakov a uznania nezčíselných a mnohoročných odberateľov liekov mojih po celom svete. Táto knižočka rozposielan pri predbežnom doposlani 20 hal. v listových kolchoch. Odberateľom našim doposielame knižočku franco a zdarma.

Sklady u lekárnik: Jozefa Töröka a Dra Eggera v Budapešti a L. Vértés Lugos.

Zázrak priemyslu!

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchť, zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som spínomocnený, spínomocenstvo toto pínt a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

- 6 kusov veľmi fajnové stolové nože so pravdivou anglickou klingou.
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra vydlíčay.
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra jedácie ližice.
- 12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové ližice.
- 1 kus amerického patentirovaného striebra pohlievkovu ližicu.
- 1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú ližicu.
- 6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne.
- 2 kusy imponantné stolové svietniky.
- 1 kus tajnové cukrové sitko.

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovali a vul len 6 zl. 60 kr. v najlavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentirované striebra je jedna s vonku a s nátra biela kova, ktorá striebornú farvu aj 25 rokov udrží začo ja garantirujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni klamstvo

zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepai penaze spatky dat'. Nech nikto nezameska túto pohodlnú príležitosť použiť žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral

ktorá utešeným svadbo a iným darom je, ďalej do každej lepšej domácnosti prilíží je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra zavod WIEDEN, II., Rembrandstrasse 198. Teleron 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v poslaní. Ku tomu čistiaci prách 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznájučích listov: S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr.

Koložvár barón Bánffy jeho exell.

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zasielku s jedácim servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobierku s amerického patentirovaného striebra pošlu.

Bozovič, Kr.-Sörenska st. S. Keresztes hlavný slúžnv. Jej Excellencia, barónka Edelsheimova čo najvrelšie odporúčala mne Váš stolový nábytok, prečo esadnm Vás, ráčte i mne dvojo takýchto nábytkov, po 6 zl. 50 kr. poslat'.

Gr. Helena Tisza, rod Degenfeld-Schomberg. Zasielku som obdržal, veľmi som spokojný a budem to aj drulším odporúčaf.

Andrej Lehóczky kanonik a farár Zemplén-Szinna.